

ZAPISI O KONCENTRACIONOM LOGORU MAUTHAUZEN

POGIBIJA HOLANDSKIH JEVREJA

S proleća 1943. godine dopremljen je iz Holandije transport Jevreja, njih oko 80. Sišli su, zakratko, u kamenolom "Vinergraben" i pripojeni su komandi kamenoloma. S njima je sišao i esesovac zvani "Plavojka", kao i kapo zvani "Hans", specijalista za ubijanje Jevreja.

Obojica su ušla prvo u malu baraku, koja je služila kao zaklon kapoima u slučaju kiše i nevremena.

Kapo "Negro" manje je vikao nego obično, sakupivši svoju radnu komandu na kraju jednog useka, a prepuštajući ostatak prostora prispelim Jevrejima, koji su primili alat i počeli da kopaju i razbijaju kamen.

Posle otprilike jednog časa, kapo "Hans" i esesovac "Plavojka" izidoše posrćući iz barake, pošto su ispili dobru dozu etera, koji je esesovac nabavio iz logorske bolnice. Imali su u vidu da se malo i okrepe i okuraže pre nego što izvrše svoje nedelo nad bespomoćnim Jevrejima, internircima iz Holandije.

Obojica su držala u rukama po motku – držalje – i uputila se prema grupi Jevreja, gde su počeli da prebijaju žrtve. Strašnija scena se ne može ni zamisliti. Oba zlikovca se ustremiše batinama na žrtve, udarci su tupo odzvanjali po glavama, a potom su počeli da lome kosti, vitlali su močugama i kosili nesretnike kao snoplje.

Najčudnije bilo je to što ostali Jevreji iz grupe nisu negodovali, nisu ni smeli, nego prionuše na posao misleći da će ih rad spasiti. Samo su ranjeni tiho ječali, no i taj prigušen jecaj je nestajao pod udarcima batina podivljalih ubica.

Sam kapo "Negro" je bio uzbuđen, iako naviknut na ovakve scene, pa je i ono nekoliko reči nemačkog, koje je znao, zaboravio i vikao je na našu komandu, koja je sve ovo posmatrala:

– No miras, trabajas!"

Ovaj prizor masakriranja nevinih žrtava je trajao sve do podne. Mrtvi su bili poredani duž kamene bankine, izloženi pogledu sa kule stražarnice. Kada su se "Hans" i "Plavojka" svukli da bi se očistili i oprali u maloj baraci, na kamenoj bankini je ležalo 47 leševa.

1) Ne gledaj nego radi! (lad.)

Deportacija Jevreja iz Amsterdama, 1942.

Podne je. Sirena javlja svršetak prepodnevnog rada i svi internirci su se skupili u jedan ugao kamenoloma.

Tu, u blizini mlina za drobljenje kamena, stajala je cela komanda, i SS komandofirer nas je prebrojavao: išli smo jedan po jedan u redu i primali porciju supe iz kazana, koji su drugi internirci donosili iz logora.

Jevreji su bili sabijeni u drugi ugao kamenoloma pred kazanom koji im je rezervisan. No, umesto supe koju smo mi dobijali, a koja je inače bila retka, njima su servirali samo vruću vodu u koju su sipali jedan obrok naše hrane. Kapo koji im je delio takvu "supu" reče podrugljivo:

– Vidiš, dobijaš više nego što si mislio. Porcija je jedan litar, a ti imaš i dodatak.

Nesretnici su popili dobijenu vodu i drhtali u groznici.

Posle podnevnog "odmora" od pola sata oberkapo Zeremba sakupio je jedan broj interniraca, među kojima i pretučene Jevreje. Mrtvi su postavljeni na nosila i nošeni sve do peći krematorijuma u logoru.

Ubice, esesovac i kapo "Hans". pratili su povorku Jevreja koja je nosila mrtve drugove.

Među onima koji su nosili mrtve bili su i neki naši drugovi, odabrani za ovu samrtnu pratnju. Neki su nosili povorke pobešve pobijenih, a nosila su bila kratka. Na stepeništu od 186 stepenika, kojima se išlo gore, u logor, nosači su zapinjali, jer su nosila s mrtvacem nosili njih četvoro. Padali su na stepeništu i ustajali, a udarci su sada pljuštali po njima.

Povorka je stigla do vrha stepeništa, a trebalo je stići i do logora i krematorijuma. Pri povratku nosači su se osvrtni i gledali na dimnjake krematorijuma, koji su podsećali na kovačnice u selima.

Nosači su se vratili u kamenolom. Sada smo svi gledali kako su kapo "Hans" i esesovac odabrali četiri Jevrejina i postavili ih tik pored ograde kamenoloma, na ivicu ponora.

Naredili su im da se rvu, i onaj koji odgurne protivnika niz stenu, spasiće svoj život. Naravno, ovi ljudožderi i cinici radovali su se ovom "spektaklu".

Posle dužeg ustezanja, pripremili su im da će ih sve gurnuti u provaliju ako ne poslušaju i ne porvu se, te se nesretnici uhvatiše ukoštac, misleći da se bore za goli život.

Za tren oka dvojica su bila gurnuta u provaliju, ali "Hansu" i esesovcu to nije bilo dovoljno, nego pridoše preostaloj dvojici i gurnuše i njih.

Vratiše se u kamenolom i "Hans" i esesovac, odoše u malu baraku i za kratko vreme izidoše posrćući, opet pijani od etra. Držali su u ruci motke i približili se preostalim živim Jevrejima. Oba zlikovca su bila umorna od ubijanja i za taj dan su zadovoljili svoje sadističke nagone, te su zadavali prilično slabe udarce preostalim žrtvama. Na poprištu je ostalo "samo" šest mrtvih interniraca Jevreja.

U 18 časova sirena je objavila kraj radova. Kolona od 1.800 interniraca, radnika u kamenolomu, bila je postrojena pred stepeništem.

Oberkapo i komandofirer su nas prebrojali. Mrtvi su bili u redu sa živima, koji su ih držali i vukli sa sobom. Iako mrtvi, bili su na broju, i to je bilo dovoljno.

U logor smo se vratili zajedno sa žrtvama, mučno i s teškim osećanjem potištenosti, jer je trebalo preći stepenište i put do logora sa žrtvama batinanja.

Posle apela i prozivke, za večeru smo primili sledovanje hleba i parče kobasice od 30 grama, kao i pola litra surogata kafe. Jevreji nisu dobili ni kobasicu.

Šef bloka (Blockältester) dobio je naređenje i isto saopštio preživelim Jevrejima da se nijedan od njih ujutro ne sme javiti na apel – prozivku, što će reći nijedan ne sme ostati živ.

Trojica živih Jevreja bila su među nama. Šef bloka im je saopštio da se do jutra imaju baciti na električnu ogradu, a ako to ne učine, biće ujutro batinani, nasred apel-placa, do smrti.

Ostale izmrcvarene Jevreje je odveo u umivaonicu i tuširao ih hladnom vodom više od jednog časa, sve dok nisu umrli ležeći na betonu. Neki koji su još bili živi, micali su udovima, hvatali se za naše noge kada smo im se približavali. Situacija je bila jeziva.

Trojica preostalih Jevreja otišla su s nama u spavaonicu, gde nas je bilo oko 200 interniraca. Dvojica preživelih su ustala noću, preskočila prozor umivaonice i bacila se na električnu ogradu. Treći je oklevao sve do svanuća. Kada nas je zvono probudilo, krenuo je i on tragom svojih nesrećnih drugova.

Sa prozora umivaonice, gde smo se spotali o leševu, gledali smo poslednju žrtvu na žicama, priljubljenog obraza. Jedan mladi student, Ceh, rekao nam je:

– Vidite li te ruke, na žici, to su ruke jednog od najvećih violinista na svetu.

Te ruke nisu bile više žive. Bio je to poslednji mučenik holandske grupe Jevreja...